

lahja vsak dan razen sobot, nedelj
in praznikov.
Issued daily except Saturdays,
Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravniški prostori:
2657 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2657 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO-YEAR XXVI. Cena lista \$2.00 Entered as second-class matter January 16, 1923, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. Chicago, Ill., petek, 3. novembra (November 3), 1933. Subscription \$6.00 Yearly STEV.—NUMBER 216

Komentarji

Al Smith, veliki individualist.

Pred kratkim nas je obiskal veliki demokrat Al Smith iz New Yorka. Bil je gost čikaške razstave. Uprava razstave redno dobi koga, ki je znan in slaven, da potem zborna čim več ljudi skupaj in ga kaže kot nekako tuda. S Smithom je pa bila zmožna — deževalo je tisti dan — "show" je bil pokvarjen. A to ni glavno, da pišemo o Smithu.

Glavno je, ker je Smith med obiskom v Chicago opeval gospodarski individualizem. Smith je kritiziral NRA. To ni nič posebnega. Tudi mi kritiziramo NRA, toda naša kritika je na drugem koncu. Mi pravimo, da je NRA praskanje po koži ameriškega privatnega kapitalizma, namena prekarija, ki ne izpremembe sistema in ne odpravi vzrokov bodoče depresije. Smith se pa je pridružil reakcionarnim kapitalistom, ki menijo, da NIRA rušita ameriško ustavo in vodita v boljše življenje.

To je treba razumeti. Naša kritika NRA in vsega Rooseveltovega "new deala" se fundamentalno razlikuje od paničnih strahov, ki prihajajo iz kapitalističnega tabora. Al Smith je kapitalist.

Smith je dejal, da Amerika mora opustiti "nevarno eksperimentiranje" in se vrniti k demokraciji in individualizmu — k svobodi privatne iniciative.

Veliki Smith, ki je leta 1928 kandidiral za predsednika Združenih držav, se rad ponaša z individualizmom; on se ponaša, da je "self-made man," to je, da se je sam s lastno iniciativo in lastnimi zmoglostmi dvignil iz "sidewalkov" do svojih lastnih služb in bogastva. To je torej "dokaz", da je individualističen red dober in potreben, kajti njegova priložnost je priložnost vsakega Američana. Kar se je on dvignil, tako se lahko dvigne vsakdo.

Tako govori vsak kapitalist in vsi oni, ki so dobro namočeni v kapitalistični miselnosti.

Smith je vsekakor srečen, da se lahko vozi po Ameriki in da mu ne pridiguje. To srečno naključje ne izvira iz njegove individualne zmoglosti, temveč iz dejstva, da ima dobre sodružnike v Wall streetu in Tammany Hallu, katerim je od svoje mladosti dobro služil in ki so ga do vrha nagradili; brez teh, brez njegovih kapitalističnih interesov v Ameriki, bi se ne bil nikdar nikamor dvignil in še danes bi trepal po newyorških "sidewalkih" kakor dela na tisoč njegovih nepoznanih in nič vrednih irskih rojakov. Smith je črno nevhvaležen in noče priznati, da je to zasluga onih interesov, ki so ga dvignili in ki se zdaj drže na površju.

Mi smo v zadnjih treh letih videli na tisočih drugih krepkih individvij, prav tako ali še bolj zmogljivih kakor Smith, ki so danes tiho. Izvršili so namomori ali pa čepi na tujem — brata Insull! — kljub njihovim sposobnostim. Smith ima srečo, da se ni med njimi — ampak, dokler je človek, ki se mu lahko vse pripeti v kapitalističnem sistemu...

Self-made man! Smith je lepo obdelan, ima trd klobuk (derby) in vozi se v avtu. Zmožen človek, ki se sam dviga na površje, tako pride do komforta? Ali si sam naredi? Mar si sam seje obklo in naredi avto? O, vse to in drugo naredi delavci kolektivno! Individualne sposobnosti ni več. Smith in ostali "self-made-mani" imajo le to zmoglost, da si nagrabijo dovolj denarja, s katerim si kupijo ves komfort in ugodnosti življenja. To se pravi, dokler so ameriški delavci tako bedasti, da to...

KAPITALISTIČNA OFENZIVA PROTI NIRA

Veliki magnatje zahtevajo "self rule" namesto vladne kontrole. Vlada se umiče in pripravlja izpremembe

Washington, D. C., 2. nov. — NRA je danes pod ognjem velike ofenzive in vse kaže, da se bo vlada umaknila in začela s drastičnimi izpremembami v industrijski administraciji. Izpremembe zadenejo taktiko in osebe. Prvi korak v to smer je vlada že storila, ko je uvedla "rotacijo" članov posvetovalnih odborov. Člani teh odborov se bodo stalno menjali. Član odbora za industrije so včeraj dokončali svojo službo in v odbor pridejo novi.

Stari člani v industrijskem odboru NRA so bili magnatje Gerard Swope od General Electric Co., Walter C. Teagle od Standard Oil Co. v New Jersey, James A. Moffett tudi od Standard Oil, Austin Finch, magnat iz So. Caroline in John B. Elliot, oljni magnat iz Californije. Novi člani pa so: Pierre du Pont, Clay Williams od tobačnega trsta, Myron C. Taylor od jeklarkega trsta, general Robert E. Wood od Sears-Roebuck Co. in R. E. Flanders iz Vermonta.

Ofenzivo proti NRA vodijo veliki kapitalisti in na čelu teh je Swope, ki je pravkar zapustil industrijski posvetovalni odbor. Swope je včeraj objavil nov načrt, ki naj po njegovem mnenju nadomesti NRA. Ta načrt določa "self-rule" za industrije; sedanje organizacije industrij naj ostanejo, toda federalna vlada mora opustiti svojo kontrolo in industrijske organizacije naj se same vladajo.

Krik, ki danes odmeva iz vseh kapitalističnih kotov, je, da je NRA "socialistična diktatura", ljudstvo Združenih držav pa ni lani glasovalo za "socialistično revolucijo", temveč za obnovo prosperitete...

Senator Norris za inflacijo denarja

S tiskanjem "novega denarja" naj vlada plača dolg, kar bi pomagalo tudi farmerjem, je njegovo mnenje

Washington. — Senator Norris iz Nebraski, voditelj progresivnih sil v kongresu, je mnenja, da lahko vlada najhitreje pomaga farmerjem s tiskanjem "novega denarja". To mnenje je povedal glasilo železničarskih inij "Laborer", ki ga je vprašalo, kaj je izhod iz farmerske situacije, ki se je ponovno začela pogrežati.

On pravi, da bi vlada storila veliko bolje, če bi za kritje četrtice izdaje Liberty bondov v znesku poldruge milijarde, ki ima v kratkem poteči, izdala za poldruge milijardo novega denarja, namesto da jo krije z novimi bonddi.

Vlada bi s tem na leto prihranila \$68,000,000 na obrestih od tega dolga oziroma novega posojila, znižala svoj dolg za poldruge milijardo in pomnožila cirkulacijo denarja. Slednje bi pomagalo tudi farmerjem, pravi Norris, ki so ponovno v precepu. Cene farmerskim produktom o zopet pričele padati, na drugi strani pa naraščajo cene industrijskih produktov.

To je sugestiral tudi predsednik Roosevelt, ki pa se je odločil za inflacijo potom manipuliranje zlata. Vse izgleda, da farmerski blok v prihodnjem kongresu ne bo zadovoljen s to vrsto inflacije, od katere imajo koristi le lastniki zlatih rudnikov. Poljedelski blok bo zahteval inflacijo potom tiskanja denarja, če se razmere farmerjev kmalu ne izboljšajo.

Delavec iztožil višjo mezd

Sodnik odločil, da se mora delodajalec držati Rooseveltove uposlitvene pogodbe

New York. — Sodišče je 1. t. m. odločilo, da je minimalna meza, ki je določena v pravilnikih NRA ali v Rooseveltovi začasni uposlitveni pogodbi, veljavna in delodajalec jo morajo plačevati.

Natakar Samuel Hoffman je tožil svojega delodajalca, Eliasa Zervosa, lastnika restavracije Zum Hamburger v New Yorku, za preostanek mezde, ki mu gre na temelju začasne Rooseveltove uposlitvene pogodbe, katero je njegov delodajalec podpisal. V pogodbi je rečeno, da je minimalna meza \$15 tedensko, toda Zervos je plačeval Hoffmanu še nadalje po tri dolarje tedensko. Sodnik je odredil, da mora Zervos doplačati natakarju vso vsoto dolžne mezde, ki znaša \$59, v bodoče mu pa mora plačevati po \$15 tedensko.

Kosmična sila bo gonila vse, pravi Tesla

To je energija, ki žene vse stvari in nadomestila bo premog, olje, plin in vse drugo kurivo

New York, 2. nov. — Nikola Tesla, slavni jugoslovanski fizik in veščak v elektrotehnik, je včeraj, ko mu je prof. E. A. Kennelly s harvardske univerze poklonil odklovanje, Edisonovo kolajno, v priznanje njegovih zaslug, izjavil, da bodoča gonilna sila, ki bo gonila industrije, transportacijo in vse, je kosmična energija.

Tesla je rekel, da je on odkril princip, na podlagi katerega je možno ujeti kosmične žarke in jih praktično porabiti. Ena sama centralna postaja zadostuje za ves svet, ki bo zbiral omenjene žarke — ti žarki so prisotni povsod — jih izpreminjala v energijo in razpošiljala žično ali brezžično na vse strani in v vse kraje sveta. Premog, olje, plin in vse drugo gorivo, ki ga do danes poznamo, bo potem nepotrebno in vse rove, vrelce in plinarne bomo lahko zaprli za vedno.

Ko so vprašali Teslo, če ne br njegov princip strmoglavil naš gospodarski sistem, je odgovoril: "Naš gospodarski sistem je že v stadiju razpadanja".

Tesla je odkril brezžično transmisijo in iznašel induktivni motor; pripisujejo mu še celo vrsto drugih iznajdb na polju elektrotehnike.

Dividende za delničarje, pomanjkanje za delavce

Chicago. — Od svoje ustanovitve l. 1905 je Great Sugar Co. ki ima svojo grofijo v Coloradu, izplačala delničarjem \$102,314,640 dividend, letos in lani nad dva milijona. Te informacije je dal študentom Chicago Theological Seminary Arthur E. Holt, ki jim je predaval o industrijskem baronizmu.

In med tem ko delničarji te družbe prejema velike profite, je beda med njimi delavci na sladkornih poljih notorično znana. So najnižje plačani in najbolj izkoriščani delavci med ameriški kulji. Letni zaslužek vse družine navadno znaša manj ko dvesto dolarjev.

Morganov partner izgubil davčno bitko

Washington. — Thomas W. Lamont, Morganov partner in vplivna osebnost v Hooverjevi administraciji, bo moral stricu Samu doplačati še \$111,575,750 dodatnega davka za leto 1929. V dotičnem letu je imel \$6,199,556.70 čistih dohodkov, po dobitku vseh mogočih stroškov, ki jih dovoljuje zakon. Dohodninskega davka je plačal \$1,802,646.73, vendar pa \$111,575,750 premo kakor je odločil Board of Tax Appeals.

NAPOVEDUJE U-POR DELAVSTVA PROTI HITLERJU

Ubegli voditelj vidi strašno osvetlo. Propaganda ni prenehala kljub drakoničnim zakonom

New York. — (FP) — Kadar se nemško delavstvo dvigne proti Hitlerju, se bodo zgodile stvari, ki jih bo narekovala strašna osveta. Upor proti nacističnim barbarom in pokončanje vsega kar diši in kar je v zvezi s sedanjim režimom, je napovedal Martin Plettl, predsednik nemške krojaške unije, ki je pobegnil iz Nemčije.

Po okupiranju strokovnih unij je bil Plettl aretiran in poslan v konfinacijsko taborišče. Po štirih tednih je bil izpuščen na obljubo, da ne bo agitiral proti Hitlerju. Nedavno pa je pobegnil iz Nemčije, kar je kaznjivo dejanje.

Plettl je sedaj gost dveh krojaških unij, International Ladies Garment Workers in Amalgamated Clothing Workers, ki sta ga povabili v Združene države. V strokovni internacionali je načelnik krojaške sekcije.

Na vprašanje o ekonomskem bojkotu Nemčije in fašističnih volitvah ni hotel odgovorjati, češ, da bi s tem lahko izpostavil svojo družino nacisti brutalnosti.

Rekel pa je, da se bo nemško delavstvo dvignilo proti Hitlerjevemu režimu na nov način. Podzemna agitacija ni bila zadušena kljub drakoničnim dekretom, ki določajo 15-letno ječo ali smrt za tiste, ki tiskajo ali pa razdajajo sovražne tiskovine. V tej antihitlerski propagandi se socialisti in komunisti poslužujejo genialnih metod.

Plettl je tudi rekel, da bi Hitler ne bil nikoli prišel na krmilo, če bi nemško delavstvo ne bilo razdvojeno.

Rudarski stavkarji razbili avto skobom

Prišli in izginili so "ko kafa", ko so opravili delo. Državna policija proti stavkarjem

Wilkes-Barre, Pa. — (FP) — Štiristo stavkarjev pri Hudson Coal kompaniji je zlo svojo jezo nad avti članov stare rudarske unije, ki se ne zmenijo za stavko in delajo pod policijsko protekcijo. Pred par dnevi so se nenadoma pojavili pri rudniku, pričeli razbijati vozila skobom in prav tako naglo izginili kakor so bili prišli. Stavko, ki postaja splošna, vodi nova unija.

Povod za to dejanje je dala Hudson Coal kompanija, ki v časopisu oglašala za skebe. Ker stavkarji ne morejo priti garjev, nem drugade do živga, ker so pod močno protekcijo državne policije, katero je poslal v stavkovno okrožje governor Pinchot, so se organizirali v močno skupino in napravili juriš na prazne avte pri rudniku. Razbili so jih 25, približno toliko pa je ostalo nepoškodovanih, ker je prej prišlo vojaštvo. Stavkarji pa so še pravočasno izginili.

Slučne metode so se te dni poslužili tudi avtni stavkarji v Detroitu, ki so nad dvatisoč močnih drveli od tovarne do tovarne prevažali in razbijali vozila skobov, vdirali v urade in uničevali strojniške obrise ter pobijali šipe na tovarnah. Policija jih je samo enkrat dohitela ter aretirala dva voditelja, katera pa so stavkarji takoj osvobodili iz njenih rok.

Turška desetletka

Instanbul, 2. nov. — Po zaključku slavnosti desetletnice turške republike je predsednik Kemal naznanil, da zdaj stopa v akcijo nov desetletni program za razvoj nove Turčije, ki bo v prihodnjih desetih letih podvojila svoj napredek na vseh poljih.

Rudarji zahtevajo konferenco z Rooseveltom

Generalna stavka na Kubi ni piknik

Paralizirala je vse industrije in trgovino

Havana. — (FP) — Splošna stavka kubanskega delavstva proti vladnim represalijam je paralizirala vso Kubo. Promet na železnih cestah je ustavljen in ima vlada težave pri transportaciji vojaštva. Paralizirane so tudi tovarne in trgovina. Ponokod, predvsem na sladkornih plantažah, je prišlo do spopada med vojaštvom in delavstvom.

Splošna stavka je bila oklicana radi razpusta delavske federacije in velikega števila aretacij radikalnih delavcev. V prizadevanju, da potolaži delavstvo, je vlada na predvečer stavke izpustila iz ječe okrog tisoč delavcev, vendar pa ni s tem preprečila stavke, kakor je upala.

Orientacija kubanskega delavstva je komunistično-sindikalistična. Odkar je bil odpravljen Machado režim in posebno pod sedanjim napol radikalno vlado, se stavke vrše neprestano kot povod dolgoletnih represij in silnega izkoriščanja.

Delavska vzgoja med rudarji v W. Virginiji

Skupina delavskih učiteljev pričela z novim eksperimentom

Hudnall, W. Va. — (FP) — Majhna skupina delavskih učiteljev je v tej rudarski naselbi pričela z novim eksperimentom na polju delavske vzgoje, ki je vreden širokega posnemanja. V tem eksperimentu sodelujejo otroci in odrasli.

Za predšolsko mladino rudarjev je bil ustanovljen otroški vrtec pod vodstvom Katherine Lascelle od newyorške zadružne šole za učiteljice, ki je del organizacije Pioneer Youth of America.

Za šolske otroke pa so bili ustanovljeni razredi, v katerih Beulah Sowards na poljuden način razlaga ekonomijo in delavsko zgodovino. Učenci v tem tečaju so grupirani po starosti in mentalnem razvoju. Namen tečaja je, da jim dopolni in delno tudi nadomesti vzgojo v javnih šolah, ki je pomanjkljiva in daleč za časom.

Tudi za odrasle osebe, za rudarje in njih žene ter odrasle otroke je organiziran tečaj, katerega vodi Bill Reich, bivši učitelj Commonwealth Labor kolegija.

Vse vzgojevalni projekt je bil iniciatiran po Unemployed ligi in njeni ženski sekciji. Za vzdrževanje tega projekta so se obrnili na zvezno Emergency Relief administracijo, od katere upajo dobiti subvencijo iz sklada, katerega je nedavno določila za rehabilitacijo brezposelnih.

Opešali vlad dolge brezposelnosti

Chicago. — Mnogo delavcev, ki so bili zaposleni pri čiščenju kanalov, je bilo vlad dolge brezposelnosti in podhranjenosti tako oslabilih, da so prvih osem ali deset dni omahovali pri delu, pravijo delodajalci. Skora vsi delavci, ki vprašajo za delo, so popolnoma "down and out" in vse njih premoženje je ponošeno obleka, katero imajo na sebi.

Kuba razglasila moratorij

Havana, Kuba, 1. nov. — Začeta kubanska vlada je včeraj razglasila moratorij za vse zunanje dolge. Ne more plačati obresti niti glavnice. Kuba dolguje samo Američanom okrog 150 milijonov dolarjev in večja vsota teh dolgov je že zapadla.

Stavkarji v Pennsylvaniji so na shodu zaključili, da mora predsednik slišati tudi njihovo stran. Izvolili so delegacijo, ki pojde v Washington

Uniontown, Pa., 2. nov. — Več ko sto lokalnih odbornikov rudarske unije UMWA v okraju Fayette je včeraj zborovalo tu in zaključili so, da takoj pošljejo apel na predsednika Roosevelta, naj jim dovoli konferenco in jih zasliši kakor je pred nekaj dnevi zaslišal njihove delodajalce, jeklarke magnate. Splošno mnenje na shodu je bilo, da je Roosevelt doslej slišal samo eno stran in na stavkujoče rudarje je pozabil.

Distriktni predsednik William Hynes je bil sprva proti tej akciji, a ostal je v manjšini in končno je moral tudi on privoliti, da vprašajo Roosevelta za konferenco. Izvoljenih je bilo osem delegatov, ki pojdejo v Washington, ako jim Roosevelt dovoli vstop v Belo hišo. Delegacijo bo vodil Martin F. Ryan, distriktni predsednik Hynes je tudi delegat.

V brazjavki, ki so jo rudarji naslovili na Roosevelta, zahtevajo konferenco, pravijo, da je njihov položaj neznošen, Frickova družba se še zdaj ne zmeni, da bi priznala njihovo organizacijo kakor se spodobi in velika nevarnost je, da se iz te situacije izčim nasilje in prelivanje krvi.

Plantažni delavci v Californiji se stavkajo

Odklonili so pogoje governerjeve komisije. Priznanje unije in večje plače glavno vprašanje

San Francisco. — (FP) — Prizadevanje governerjeve komisije, da bi izravnala stavko 15,000 delavcev na bombažnih plantažah, je bilo do sedaj brez uspeha, ker so stavkarji odklonili kompromisne pogoje, na katere so pristali plantažniki.

Komisija je farmerje pridobila za zvišanje plač od 60 na 75 centov za 100 funtov nabranega bombaža, delavci pa zahtevajo dolar. Plantažniki pravijo, da je to več kakor morejo plačati, pristali pa so na to koncesijo, ker žele napraviti konec komunizmu, ki se širi med delavci, ker so za "law and order" in pa ker žele pospraviti bombaž.

Stavkarji bi se mogoče vrnili na delo, če bi bile sprejete njih druge zahteve, ki so: Najemnanje delavcev skozi unijo, izpustitev aretiranih stavkarjev iz zaporov in odstranitev oboroženih sil iz stavkovnega okrožja, o čemer pa oblasti in plantažniki nočejo nič slišati.

Ker so odklonili sporazum za končanje stavke in ker je vlada stopila v akcijo, se je bati, da bo prišlo še do večjega nasilja proti stavkarjem kakor je spreminjalo stavko do sedaj. Stavko vodi levičarska Cannery & Agricultural Workers unija. Ubili so bili že trije delavci, mnogo je ranjenih in še več pa je bilo aretiranih. Radi uboja je bilo aretiranih tudi osem plantažnikov.

Največji krivec so bankirji in bombažni trgovci, ki so farmerje naščuvali proti delavcem. Plače so diktilali, ko so farmerji naredili pogodbo za ceno bombaža in jim na pridelek dali posojilo ter jih na ta način zaslužili.

Hitler izpustil angleškega reporterja

Berlin, 2. nov. — Noel D. Pantar, angleški časnikarski poročevalec, ki je bil pred nekaj dnevi aretiran v Monakovem in obtožen "veležadaje", je bil včeraj izpuščen iz zapora pod pogojem, da takoj zapusti Nemčijo.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

CLARKE IN LASTNINA SLOVENSKE
NARODNE POMOČNE JEDNOTE
Organ of and published by the Slovene
National Benefit Society

Naročnina: za Združene države (loven Chicago) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cleveland \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveland \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov na vas, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Poroke

Greensboro, Pa. — Tu sta se poročila Mike Vargov in Angela Kos. Nevesta je članica društva št. 101 SNPJ.

Diamondville, Wyo. — V Kemmererju sta se poročila Frank Hankins in Mary Krušič. Nevesta je iz znane, napredne slovenske družine.

Velebiznis proti mestni elektrarni

Na svoji strani ima tudi mestne in državne "regulatorje" javnih naprav. Vprašanje pred volitvi

San Francisco, Cal. — V tem mestu se bje vroč boj o vprašanje, ali naj mesto prevzame tudi distribucijo elektrike in jo prodaja odjemalcem po nizkih cenah ali naj ta biznis še nadalje vrši privatna družba.

Proti načrtu za vladno distribucijo elektrike je ves velebiznis in kar je posebno značilno tudi mestna javnopravna komisija, v katerih področje spada regulacija privatnih javnopravnih družb v interesu odjemalcev.

V čigavem interesu delajo ti vladni "regulatorji", pokazuje najbolj ta incident, dejstvo, da sta se obe komisiji odprto vrgli na stran privatnih elektrarskih interesov. Tisti volitvi, katerim to dejstvo ne odpre oči, so udarjeni z največjo slepoto.

O vprašanju, če naj mesto prevzame tudi distribucijo elektrike bodo odločili volitvi dne 7. novembra. Mesto ima že svojo elektrarno ob potoku Moccasin in ji dovaja vodo za produkcijo sile tudi iz vodovoda Hetchy-Hetchy. Elektriko prodaja Pacific Electric & Gas družbi po zelo nizki ceni, nakar jo družba prodaja odjemalcem po visoki ceni.

Kljub temu dobi mesto od svoje elektrarne dva milijona na leto. Sponzorji načrta, ki določa zgraditev še ene elektrarne v gorovju Red Mountain Bar in lastnega distribucijskega sistema pravijo, naj imajo odjemalci polno vrednost javnega lastništva.

Elektrarskim baronom je došla po godu, če vlada producira elektriko, dokler imajo sami monopol nad prodajo. Ker imajo vladne "regulatorje" na svoji strani, lahko nastavijo take cene kakor se jim poljubi. S popolnim podpravljenjem javnopravnopravne industrije bi naravno odpadli tudi "regulatorji" in farze o vladni "kontroli" privatnega biznisa bi bilo konec.

25.000 gasolinskih delavcev grozi s stavko

New York. — Vse gasolinske postaje v ameriški metropoli bodo postale grobišče, če lastniki ne ugrade zahtevam 25.000 delavcev, ki so zagrozili z generalno stavko. Zahtevajo priznanje unijske, minimalno plačo \$30 na teden in 40-urnik. Če pride do splošne stavke, bo paraliziran ves avtni promet.

Delovnik sedaj znaša od 48 do 84 ur na teden, plače pa od \$10 do \$22. Unijski gasolinski delavci, ki je nova, je v Washingtonu te dni predložila svoj pravilnik.

Dnevna tržna cena zlata

Washington, D. C. — Vlada je 1. novembra dvignila ceno unčnega zlata na \$32.25, kar je 14c več kot prejšnji dan in 90c nad svetovno ceno na londonskem trgu.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beleške iz raznih krajev

Nira in delo. — Rudolf Tomazich umri

Bellaire, O. — Odkar je prišla tukaj v veljavo Nira, dne 2. okt., se je marsikaj spremenilo in pripetilo v tej okolici. Dobroznani rov Web je začel po petih letih spet obratovati. Koncem septembra smo se namreč organizirali, tristo rudarjev po številu, pod UMWA. Ta rov je obratoval do 9. oktobra s polno paro. Potem smo delali še en dan, na 16. oktobra, nato pa nič več in se tudi ne ve, kdaj spet pričnemo delati.

Rova št. 3 in št. 4, last Rail River Co., obratujeta s polno paro po 40 ur na teden, rov na Powhatan Pointu pa obratuje celo dva šihita dan in noč.

Na 16. oktobra okoli 6. zvečer, ko so se rudarji omenjenih rovoov vračali s dela kot navadno v Bellaire in okolico v avtih, se je peljal v svojem avtu tudi Tomaz Hrovat. Z njim sta se vozila John Sardelich in Andrej Mohorovič, oba člana društva št. 528 SNPJ, in eden Italijan. Na 17. ulici se je Hrovat hotel ogniti stoječemu avtu, čeprav je videl, da prihaja poulična kara od nasprotne strani. Bil je med tračnicami, kara pa pet čevljev pred njim. V zmedenosti je zavil v nasprotno stran, poulična kara pa je zavozila v sredino Hrovatovega avta, tako da je porinila vrata avta noter in John Sardelichu zlomila devet reber na levi strani in štiri na desni. Poleg tega mu je zlomilo plečno kost. Mohorovič je dobil lažje poškodbe in se zdravi doma. Italijanu je zlomilo tri rebera, dočim je Hrovata pobilo le nekoliko na desno uho.

Sodba očitvecev je, da je pravo čudo, da so ostali vsi živi, Hrovat pa se je baje izrazil, da "ga je Bog očeval," da ga ni ubilo, čeprav je sam zakrivil nesrečo.

Dne 18. oktobra je preminil Rudolf Tomazich, član društva št. 258 SNPJ. Bil je član SNPJ 23 let. Rodil se je leta 1873 v Mariboru, v Ameriko je prišel leta 1907 in po poklicu je bil rudar tu in v stari domovini. Pokojni Tomazich se ni oglašal v javnosti, deloval pa je v prid društvu in enotnosti. Pri društvu št. 13 SNPJ je bil dve leti predsednik, dve leti pa tajnik ter eno leto zapisnikar. Pri istem društvu je bil tudi izvoljen za delegata 5. redne konvencije SNPJ. Pri društvu št. 258 je bil tudi dve leti za predsednika. Potem je bil navezan na delo v prodajalni z mešanim blagom, katero je vodil in lastoval 18 let, dokler mu ni smrt pretrgala nit življenja v starosti 60 let.

Pokojni Tomazich je spadal tudi k društvu št. 119 SSPZ v Bridgeportu, O., okrog 23 let. In obe društvi sta mu poklonili krasne vence v zadnji pozdrav in obe sta bili zastopani pri njegovem pogrebu, ki se je vršil dne 22. oktobra po civilnih obredih ob ogromni udeležbi prijateljev in znancev z nad 23 avtov, četudi je bilo deževno vreme. Pokopan je na Ross Hill pokopališču v Bellaireu. Pri odprtem grobu sta predsednika obeh društev prečitala nagrobne obrede, tajnik društva št. 258 SNPJ pa v angleškem jeziku v hiši žalosti. Soprog in sorodnikom mo je iskreno sožalje!

Louis Pavlinich, 258.

O izredni konvenciji SDZ

Cleveland, O. — Prošlo nedeljo, dne 29. okt., se je vršila izredna konvencija Slovenske dobrodelne zveze, ki je bolj lokalna, ker posluje samo v državi Ohio. Šteje približno 6.000 članov v odraslem oddelku. Večina članstva in glavni stan se nahaja v Clevelandu.

Ta organizacija se je zavzela potom izredne konvencije, da spremeni sistem svojega dosedanjega poslovanja, to je: sprememba zavarovalninaholic z National Congress lestvice na American Experience lestvico. Druga točka je bila na dnevnem redu konvencije: investicija zveze v premoženja. V to točko je spadal tudi nakup farne za izlete in drugo.

Tretja točka je bila, kako pomagati ali sprejeti nazaj one, ki

so bili zadnje čase ne po svoji krivdi črtani iz organizacije.

Pri prvi točki, spremenitev sistema, se je delegacija mudila celo dopoldne. Glavni odbor, posebno legalni zvezin svetovalec Leopold Kušan, je na dolgo in široko razjasnjeval in tolmačil celo stvar. Od glavnega odbora je bil nasproten spremembi samo glavni tajnik Primož Kogoj, ki je utemeljeval, da to bo več škodovalo organizaciji ko koristilo, in da se bo nehalo bratstvo itd. Ali bil je popolnoma poražen in indirektno imenovan nesposobnim, ker se boji malo več dela. To bi se reklo, da ko pride čez eno leto redna konvencija te organizacije, da delegacija izbere bolj zmognega tajnika.

Pri glasovanju o spremembi so glasovali vsi navzoči delegati, ker so jim društva tako naročila, razen treh. Torej od sedaj naprej se bo pri tej organizaciji poslovalo po American Experience sistemu, slično ko pri SSPZ, edina razlika je ta, da pri tej organizaciji (SDZ) se bo plačevalo za 1.000 zavarovalnine samo 5c več, in to radi tega, ker ta organizacija je nadsolventna, pa mora plačevati od tiste nadsolventnosti nekaj davek.

V zadevi članov, ki so bili od 1. januarja 1933 črtani, je bil sprejet sklep, da lahko zopet postanejo člani, ako plačajo zaostale asesmente. Oni, ki tega ne morejo, pa bodo v ta namen dobili posojilo iz rezerve, kakor hitro bo novi sistem poslovanja v polnem teku. Isto pravico imajo tudi oni člani, ki so bili od 1. januarja t. l. prisiljeni znižati svojo smrtnino. A črtani člani, ki se želijo nanovo zavarovati za bolniško podporo, se morajo podvreči zopetni bolniški preiskavi.

Pri točki glede investicije zvezinega premoženja je trajala razprava čez dve uri. Priporočilo glavnega odbora, da zveza kupi farmo, ki bi služila za izlete in drugo, je bil sprejet z veliko večino predlog, da se farma ne kupi.

Nadaljnji sklep konvencije je bil, da se še nadalje posojuje denar na male domove članom in se zniža obresti s 5½% na 5%.

Veliko kritike je bilo, ker sta glavni in finančni odbor nalagala ves denar v eno banko, in sicer v Nat'l American Trust Co., kjer je okoli \$38.000 zamrznjenega od zadnjega februarja. Konvencija je sklenila, da se v bodoče nalaga zvezin denar v dve ali več bank. Priporočilo glavnega odbora, da se nakupi za večjo vsoto vladnih bondov, katere bi se lahko vnovčilo v slučaju kakšne epidemije ali podobne nujnosti, je bilo z veliko večino zavrženo.

Nadalje je bilo veliko kritike radi nameravanega ponovnega posojila \$25.000 cerkvi svetega Vida. Kot znano, je organizaci-

ja (SDZ) že posodila pred dvema letoma in pol \$125.000 tej cerkvi. Na tej vsoti je dosedaj zaostalo samo na obrestih čez \$8.000. Večina delegacije je bila pri tem poročilu razočarana in nezadovoljna, posebno pa proti, da bi se še kaj posodilo tej ali kak drugi cerkvi.

Te kritike so vzeli nekateri gl. odborniki za hujskanje, posebno gl. tajnik P. Kogoj. On je govoril, da bi morali vsi skupaj složno delovati, posebno pri naših denarnih zavodih in gledati, da bi stvar zopet spravili v tir, tako da bi bili kot največja slov. naselbina Clevelanda ponosni na svoja uspeha podjetja. Pripomnil je, da domača nevoščljivost in hujskanje med dvema domačima denarnima zavodoma, to je med National American Trust Co. in International Saving & Loan Co. (slovenska posojilnica). Rekel je, da prva je hotela drugo uničiti, druga pa je hotela prvo uničiti, pa sta bili obe uničeni. (Čudno, da je to on priznal.) Njegov zavajalen govor ni bil odobran. Večina je bila mnenja, da narod je preveč zapal geslu "svoji k svojim" in da ga je prav težko spet k temu pripraviti. (Nekdo izmed navzočih je rekel: "Nismo več osli; smo bili samo enkrat.")

Sklenjeno je bilo, da zborovalci imajo \$5 dnevnic, zunanji pa še vožnje stroške.

Konvencija je trajala samo en dan, to je v nedeljo, in je sestajala iz 103 delegatov in glavnega odbora zadnje redne konvencije. Ta izredna konvencija se je vršila v SND na St. Clair ave. Prihodnje leto bo redna konvencija. — Anton Jankovich.

Rudarske mezde, Nira in UMW

Greensboro, Pa. — Prišla je stavka in vse je v neki zmešnjavi. Nekateri rovi še počivajo, nekateri pa gibljejo. Plače so po \$4.60 za 8 urno delo pod zemljo; za zunanje delo plačajo \$3.60. Od tone je 57c na pet čevljev visokem premožu in 44c na devet čevljev. Torej so si rudarji nekaj priborili.

Neka družba je pred stavko plačevala le 25c od vozička, pri tem pa je moral rudar plačati kovača, razsvetljavo in strelivo. Ko je vse izračunal, je bil na zgubi. Sedaj, po stavki, mu ravno isti voziček prinese čez dolar. Naj tudi omenim, da so delavci na tipelnu dobili celih 90c. Ali je potem čudno, če so se uprili? Prave unije rudarji seveda niso dobili, kajti pod sedanjim vodstvom UMW je tudi nikdar ne bodo, ker njeno vodstvo prave unije noče. Zato pa so rudarji tudi sedaj prevarani, ker ni prave unije. Dokaz je to, da bodo vsi oni, ki so se borili za unijo, sčasoma izrinjeni od dela, nekateri pa niti ne morejo dobiti nazaj dela kot so ga imeli pred stavko.

Glodalcev Nire ne manjka, premogovne družbe pa se ponasajo z Nirino zastavo in plavim orlom visoko v zraku. Naj dostavim še to, da rudarji prav ne vedo, pod kakšnimi po-

—Federated Pictures.

Rolf Kalterborn, sin ameriškega časnika iz Brooklyna, N. Y., ki je bil napaden in osuven od fašistov na ulicah v Berlinu, ker ni pozdravil njihove kljukokrižaste zastave.

goji so se vrnili na delo. Ne vedo, če bodo dobili plačano za "mrtvo delo," ki ga ne manjka v rovi. Ako bodo kaj zahtevali, jim bo boss pokazal plavo ptico — in šuti. Če bi pa imeli rudarji res prave voditelje, bi obelodanili in objavili pogoje, tako da bi vsi rudarji vedeli zanje. Tega ne store, ker delajo kompromise z družbami.

Kako bo modra ptica gneznila, se prosi delavce širom dežele, da poročajo v dnevniku Prosveti, to je: o delavskih razmerah.

Johana Pečjak, (101).

Novice, delo in naše dolžnosti

Diamondville, Wyo. — Dne 8. oktobra se je poslovil od nas rojak John Krumpačnik, ker je bil nesposoben za kako delo vsled bolezni, pa se je odločil, da gre v staro domovino k svojem. Toda v New Yorku je našel smrt. Našli so ga na brooklynskem mostu težko pobitega in posledicam je podlegel. Doma je bil iz Ljubnega na Spodnjem Stajerskem, star okrog 65 let. Bil je član JSKJ in KSKJ in je od obeh jednot prejel odpravnino. Pred leti je bil tudi član SNPJ.

Na 22. oktobra se je po nesreči ustrelil Martin Marovt z lovsko puško, ko je prišel zvečer z lova domov. Strel ga je zadel tako nesrečno, da je istega večera podlegel. Bil je član KSKJ, rojen v Ameriki in star šele 23 let. Tukaj zapušča starše in dve sestri.

Jakob Speh je dne 25. oktobra mirno zaspal po večletni bolezni v kemmererski bolnišnici. Doma je bil iz vasi Bodna pri Gornjem Gradu na Spodnjem Stajerskem in star okrog 55 let. —Vsem trem pokojnim rojakom naj bo lahka ameriška gruda, družini Marovt pa naše globoko sožalje!

Delavske razmere niso preveč popoljne pod plavim orlom, ker po mojem mnenju ne bo delavec nič pomagano, ako si sami delavci ne bomo skupno priborili in zahtevali naših pravic, do katerih smo upravičeni za dostojno življenje. Pod plavim orlom je delavcem dana prilika, kakor še nikdar prej, da se lahko organizirajo v delavske organizacije. Dolžnost delavcev pa je, da to priliko izrabijo v prid sebi in vsemu delavstvu. Kajti čakanje in upanje na boljše razmere brez delavskega skupnega dela bo samo čakanje in upanje ni nič drugega. Delavstvo si mora samo pomagati — skupno, ker posamezno ne pomeni nič.

Zato pa je treba, da se organiziramo tudi politično v delavski stranki, to je v socialistični stranki, da si izvolimo može na dan volitev, ki bodo tudi resnično delali za nas vse skupaj, ne pa kakor sedaj, ko delajo le za gnili kapitalistični razred. Proč z zavistjo in nevoščljivostjo med delavstvom! Skupnega dela nam je treba sedaj bolj kot kdaj prej. Kajti, če ne bomo skupno delali, se bojim, da se bo nekega dne znašli pod diktaturo fašizma. Naša delavska dolžnost je tudi, da si naročimo delavske liste kot sta Prosveta

in Proletarec, ker ta dva lista nas resnično učita in izobražujeta, da bomo sposobni za boljši družabni red vsega delavstva, kateri mora priti prej ali slej, ako bomo skupno delali za njegovo uresničenje.

To je odvisno od nas delavcev samih. Ako bomo vsi skupaj podpirali svoje delavske liste in volili pri volitvah svoje delavske kandidate, tedaj morajo priti boljše razmere za vse delavstvo, za ves delavski razred. Torej je od nas samih odvisen naš predek. Vsi za enega in eden za vse, naj bo naše geslo in zmaga bo naša.

Anton Tratnik, '267.

Zabava radniškega kluba

Los Angeles, Calif. — Radniški klub "Bratstvo" priredi zabavo s predstavo in obširnimi programom v nedeljo, dne 26. novembra, v dvorani društva "Jedinstvo" na E. 2nd st. in Humphrey ave. Uprizorjena bopoučljiva šaloigra v enem dejanju "Prosac u neprilici," katero uprizaro radniški klub "Pelagić" iz San Pedra, Calif. Na zabavi bo sodeloval tudi tamburški zbor kluba "Pelagić" in petci, med njimi tudi bivši čikaški radijski pevec ter ukrajinski mešan zbor. Program bo vrlo zanimiv, zato uljudno vabimo v jugoslovanske naselbine v mestu in okolici, da pridejo 26. novembra na našo zabavo. Vstopnina za moške 30c, za ženske 20c. Pričetek programa ob 2.30 popoldne. Zvečer bo ples do ponoči. Svira Ljubišičev orkester.

Veselični odbor.

Industrijski špioni se pravljajo na želez

Ponujajo se v službo podjetjem. Obljubljajo, da bodo trebili "delavske raketirje" preprečili stavke

Chicago. — (FP) — Sedaj, se ameriška vlada pripravlja priznanje sovjetov, postaja klanje o "rdeči nevarnosti" glavnemu tri različne organizacije, operirajo pod krinko "patriotizma", skušajo iz tega kovati kapital. V tem vidijo novo polje svoje operacije. Veliko nevarnost vidijo v organiziranju vseh unij v industrijah ter se ponujajo v službo delodajalcem. Pripravljeni so jim pomagati razbijanju stavk, vse to seveda proti primerni plači. Zagotavljajo, da bodo iztrebili "delavske raketirje", ki hujskajo delavce na upor. Neka kompanija je la že informirana, da bo lah zatrla vsak odpor s strani delcev, "ako se obrne na posebne specialiste, ki bo za plačo, kar pa mora odgovarjati njegovi zmožnostim, uredil vse potrebno, da ne pride do konfliktov."

Chicago Labor Research Agency na svoji listi 58 agencij industrijskih špirov. Med njimi zavzema prominentno mesto American Vigilant Intelligence, kateri pa v zadnjem su njena "patriotična" propaganda ni prinašala velikih dohodkov. Voditelj te organizacije je glasni Harry Jung, ki je poletje pomagal oblačilni firmi Sopkin Co. razbijati stavko, so se delavci in delavke uprle znošnemu izkoriščanju.

Človeški "morski prašički" pušeni iz ječe

Jackson, Miss. — Preizkusne spalne bolezni na desetih jekih v tukajšnji državni kašni ci je bila te dni končana in verner je deseterico oprostil dalnje zaporne kazni kakor se je obljubil. Preizkušnja se obnesla. Niti eden jetnik ni oledel, dasi so jih imeli v ločen oddelku jetniške bolnišnice, k so jih pikali komarji, katere dobili iz St. Louisa, kjer je nje mesece mnogo ljudi umrlo omenjeno boleznijo.

Konvencija socialistične stranke bo v Detroitu

Chicago. — Eksekutiva socialistične stranke je na svoji tretletni seji sklenila, da se bodo konvencija vrši v Detroitu. Vršila se bo prihodnje proti koncu maja. Konvencija želi imeti detroitska socialisti na stranki, ki je od treh na dala najugodnejše pogoje.

—Federated Pictures.

Boris E. Skvirskij, privatni sovjetski zastopnik v Washingtonu, ki mu pripisujejo kredit, da je Roosevelt povabil sovjetsko vlado na konferenco. Poleg njega na sliki je Leninov kip.

Pismo iz Clevelanda

izpadla prireditelju. — "Iz-
pustili sinovi" obujajo "gre-
šni". — Najnovejši Pirce-
evski napad. — Bombni napad
na "nasa" banka pozabljen

Priloge kluba št. 49, ki se
v zadnji nedelji v okto-
bru je izpadla nepričakovano.
Udeležba je bila precej-
no nižja, kot v prejšnjih
tednih. Razlogi, ki nas tlačijo,
so mirne vesti rečemo, da je
kar sijajna. Še bolj kakor v
prejšnjem pogledu — v "luknj" —
kakor so nam bili ne-
pričakovani, da smo i-
n napovedovali, da je medtem mir-
no v gospodu zaspala, ker pač
ni bila tako trdoživa ko ona dva.
Slovenska banka pa medtem še
zmerom čaka dneva vstajenja.

A. D. ne mara več slišati ali pi-
sati o dveh stvarih: o falirani
slovenski banki in o bombardira-
nju prostorov A. D. Kakor se
najbrž še spominjate, sta tedaj
ostala živa urednik A. D., ki je
čakal napada v omari za obleko
in oskrbnik prostorov, ki se je
umaknil na cesto iskat svežega
zraka v "Plain Dealerja". Oba
še živa, preiskava tistega stra-
šnega napada pa je medtem mir-
no v gospodu zaspala, ker pač
ni bila tako trdoživa ko ona dva.
Slovenska banka pa medtem še
zmerom čaka dneva vstajenja.

I. Jontez-Podgoričan, 53.
**Razlila povzročajo
vnelja**

Ljudje z občutljivo kožo mora-
jo biti previdni

Neki ljudje imajo tako občut-
ljivo kožo, da se pojavijo na njej
vsakovrstni izpuščaji, če pride v
dotik z določenimi rastlinami.
Ta vnetja so večinoma nedolžne
narave, a včasih tudi zelo nepri-
jetna.

Med rastlinami, ki so takšni
ljudje zanje občutljivi, je imeno-
vati v prvi vrsti neke vrste je-
gličev, zlasti kitajski, japonski in
celo naš navadni jeglič z gosto
izločnino, ki se pojavlja na dlač-
kah peclja in na listu samem.

Občutljive osebe, ki se dotak-
nejo teh listov, dobe pogostoma
prav znatne mehurje in vnetja
na rokah in običajno tudi po
brazu. Včasih spremlja te izpušča-
je mrzlica in neznosno srbenje,
posebno neprijetne pa utegnejo
postati otekline na obrazu in oko-
li oči.

Če človek ne spozna vzroka teh
pojavnosti in ne odstrani cvetlic,
čez nekaj časa sicer ozdravi, a
kmalu potem se mu bolezen spet
ponovi in to se utegne nadaljeva-
ti, dokler ostane pač v bližini
cvetlic. V drugih primerih se po-
javijo izpuščaji še celo potem, ko
je cvetlice odstranil, to pa zara-
di tega, ker je ostalo še nekaj
njihovih izločnin na kakšnih

predmetih, s katerimi pride v do-
tiko.

Med drugimi rastlinami, ki
povzročajo slična obolenja, je
navesti tudi indsko krizantemo,
zaradi katere se vnetja pojavijo
sicer le po izdatnih dotikljajih.
Najpogostejše jih je opazovati na
osebah, ki v jeseni obrezujejo
krizanteme v vrtovih.

Tudi listi in korenine morske
čebule (scilla maritima) vsebu-
jejo sok, ki povzroča mehurje,
če pride v dotiko z majhnimi ra-
nami na koži, a znana tuja po-
stane marsikateremu človeku ne-
varna že tedaj in mu povzroči
šeno podobna, vročična vnetja po
obrazu, če zmečka njene liste
med prsti in se z njimi dotakne
obrazu.

Podobno kakor koprive učin-
kujejo strup rastline sumah in
sadeži anakardije, ki jih ljud-
ska medicina uporablja zoper re-
vmatična obolenja.

LEPE ROKE

Neka ameriška revija je za-
stavila svojim moškim čitate-
ljem vprašanje: "Kaj pogledate
najprvo pri ženski, ki jo vidite
prvič v življenju?"

Oglasilo se je mnogo sto mož
in značilo je, da se glasi veči-
na odgovorov: "Najprvo pogle-
dam na roke." Seveda ima vsak
moški poseben tip ženskih rok za
vzor. Neki čitatelj piše: "Lju-
bim roke ženske, ki bi mi moge
napraviti udoben dom, ki bi zna-
le kuhati in šivati, nežno negova-
ti cvetlice, igrati na glasbene in-
strumente, božati z ljubeznijo
kodre svojih otrok in meni sa-
memu pregnati skrbi s čela."

Drugi pravi: "Roke, ki se kon-
čujejo v osti, ki imajo velike "lu-
ne", ki niso nežne kakor lilije,
temveč utrjene v sportu, a ven-
dar mehke, so najdragocenejše
imetje ženske." Mnogi odgo-
vori opazujejo pri ženskah naravno
drugačne telesne prednosti. Ne-
kateri sanjarijo o nogah, glež-
njih, posebno pa o izrazitih očeh,
med katerimi imajo svetloplave
največ občudovalcev.

Strokovnjaško

Dva vajenca se srečata na ce-
sti.

"Kaj se ti je pa zgodilo, da si
tako otekel po levem licu?" vpra-
ša prvi.

"Bet parnega stroja me je
dregnul!" odgovori drugi.

"E, meni pa tole po ročnem
delu diši!" meni porogljivo prvi.

Marsh napoveduje težko obdobje bogatinov

Kongres bo moral dobiti vires za
nasitje brezposelnih

Washington, D. C. — (FP) —
Benjamin C. Marsh, tajnik
Ljudske lobije, ki se je pravkar
vrnil z govorniške ture, je izja-
vil, da bo javno mnenje zahte-
valo drastično zakonodajo od
prihodnjega kongresa, kajti fe-
deralna vlada bo morala prevze-
ti vso odgovornost financiranja
pomožnih akcij in oskrbe brez-
poselnih, denar pa bo morala
vzeti tam, kjer je. Kongres bo
prisiljen naložiti dodatne davke
na visoke dohodke.

"Učitelji in učiteljice in drugi
mestni ter državni nameščenci,"
je dejal Marsh, "se dobro zave-
dajo, da na tisoče mest in okra-
jev ne more zmagovati obvezno-
sti in so na robu bankrota. Kra-
jevne vlade bodo skušale redu-
cirati plače, toda ker so bile v
mnogih krajih že znižane od 25
do 30 odstotkov, bodo naletele
na odločen odpor."

"Federalna vlada bo morala
na vsak način prevzeti odgovor-
nost za brezposelnost, da s tem
pokaže zaupanje v svoj rehabi-
litacijski program. Morala bo
skrbeti za tiste, katerim njun
program ne daje prilike do de-
la. Dosedanji uspehi vladnih
akcij pri pobujanju brezposelnos-
ti so malenkostni, kajti mili-
joni delavcev še vedno iščejo
zasluzka."

**Železnica podaljšala delovnik;
posledice**

Pittsburgh. — Pennsylvania
železnica je v pittsburskem okro-
žju podaljšala delovnik s 40 na
48 ur na teden za klerke, tele-
grafiste in "dispatcherje" ter
odslužila večje število delavcev.
Razen štirih bratovščin, delavci
pri tej družbi niso organizirani
in lahko z njimi dela, kar se ji
poljubi. Sedaj zahtevajo vzpo-
stavitev 40-urnika.

**Italijanski peki in razvazalci
kruha zmagali**

Chicago. — Italijanski razva-
zevalci kruha in delavci v itali-
janskih pekarnah so v daljši bit-
ki za lastniki pekarn in gange-
ži zmagali. Večina lastnikov je
že podpisala pogodbo in priznalo

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT GAINKAR, predsednik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FRED A. VIDER, gl. tajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
LAWRENCE GRADISHEK, taj. bol. odd. 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN VOGRICH, gl. blagajnik.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
FILIP GODINA, upravitelj glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
JOHN MOLEK, urednik glasila.....2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNIKI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik.....996 E. 74th St., Cleveland, O.
JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik.....1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik.....595 E. 140th St., Cleveland, O.
ANTHONY CVETKOVICH.....983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
JOHN OLIP.....149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik.....414 W. Hay St., Springfield, Ill.
ANTON SULAR.....Box 27, Arma, Kans.
JOHN TRČELJ.....Box 257, Strabane, Pa.
FRANK PODBOJ.....Box 61, Parkhill, Pa.
FRANK BARBICH.....10010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik.....3630 W. 26th St., Chicago, Ill.
FRED MALGAI.....25 Central Park, Peru, Ill.
JACOB AMBROZICH.....418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši tako:
VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se nadevajo na predsedništvo.
VSE DENARNE posiljitve in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote rabijo
se posiljati na gl. tajništvo.
Vse zadeve, ki se tičejo gl. blagajnika, naj se posiljujejo na bol. tajništvo.
Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se posiljujejo na blagajništvo.
VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se posiljujejo Frank Kajcu,
predsedniku nadzornega odbora.
VSI PRIZIVI na gl. porotni odbor se naj posiljujejo na John Gorška, predsednika porot-
nega odbora.
VSI DOPISI in drugi spisi, nanašajoči, splošni, naravnost in sploh vse, kar je v zvezi
s glasilom jednote, naj se posiljujejo na "PROSVETO," 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the supreme president should be addressed to him.
All remittances of money and business concerning lodges and members other than sick
benefit should be addressed to the secretary's office.
Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up
with him.

unijo, katero je organiziral po-
kojni John Pipan, tržaški Slo-
venec, ki je bil radi svojih uni-
jskih aktivnosti pred več tednih
ubit od gangejev.

Njegovo mesto je prevzel Se-
verino Pollo, ki se je udeležil
v strokovnem in socialistič-
nem gibanju v Milwaukeeju.

**Krojaški voditelj izvoljen na
Hillquitovo mesto**

Chicago. — Eksekutiva socia-
listične stranke, ki je zborovala
te dni v Chicagu, je soglasno iz-
volila za svojega predsednika
Leo Krzycki iz Milwaukeeja.
Do sedaj sta to mesto imela
Deba in Hillquit; slednji je umrl
v začetku oktobra.

Krzycki je član eksekutive A-
maigamated Clothing Workers
unije in je bil zadnje poletje na-
stavljen za načelnika organiza-

Prisotnost duha

V lekarno pride neki mož in
zahteva sredstvo proti izpadanju
las. Lekarnar mu jame hvaliti in
priporočati neko mazilo, ki ga je
sam izdelal.

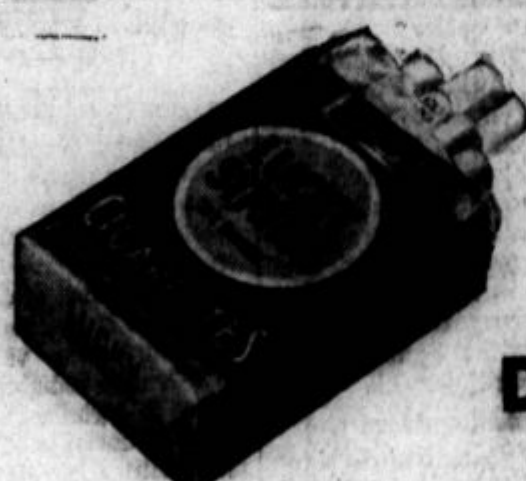
"Čudno," meni premeteni ku-
pec, "zakaj pa imate sami tak-
šno plešo?"

"Zakaj čudno?" Lekarnar se
potolče po svoji biljardni glavi
in meni: "Pred uporabo!" nato
pa zgrabi učenca za goste kodre:
"Po uporabi!"

si, da ste v šoli. Uči-
te: "Kaj je tragikome-
Nadebuden učenec odgo-
"Nekaj tragikomičnega."
"Na primer?" Učenec se
"Slovenski demokratje v
andru in njihova politika."

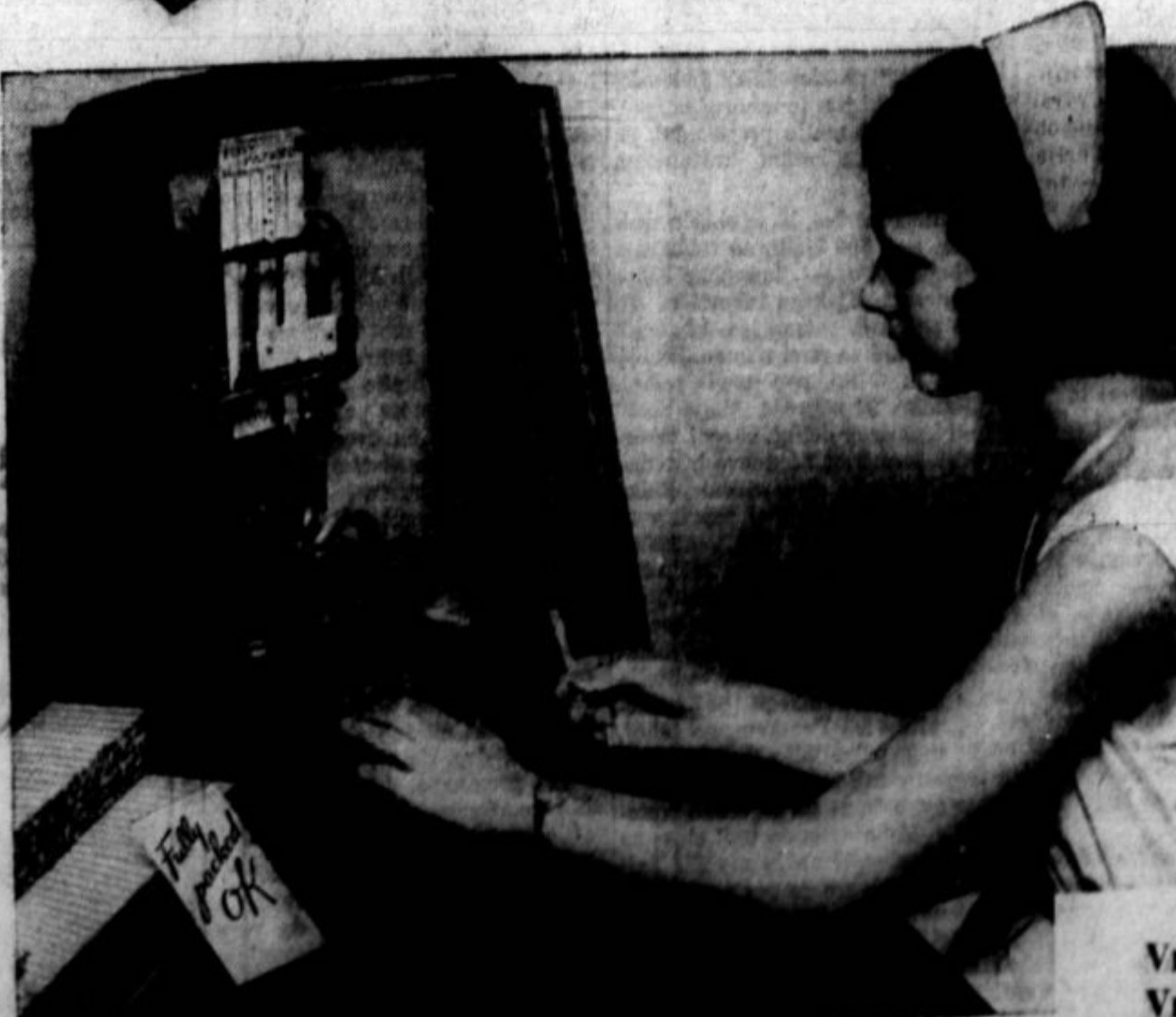
nepopoljšljivi klobasac
Pirc je te dni zopet zjav-
v svojem prehlajenem listu,
je vražji Podgoričan "ne-
mo ostudno napadal" v E.
dolej nezasišani in podli na-
to samo in edino le za-
je A. D. "branila Mr.
kot delavskega vodite-
Ta najnovejši izrodek Loj-
bolnih možgan me je ja-
val in to tembolj, ker
da je Lozetu še manj za-
ko meni in da je vse,
Vehovec v dobro, sa-
hina hinavščina. Sicer pa
najbrž znano tudi Tonetu.
aj se hoče? Ene sorte tiči
tajo

se tudi jezi, da Podgo-
ki niti državljan še ni —
je sveda postal državljan
vseh držav prvo minuto po
na Ellis Island — sku-
trirati 10.000 Slovincem,
državljani." To je vsaka-
velik smrti, katerega
je začel zavedati, v sed
objavljam Lozetu, da bom
v Lemont čim postane
dravčan ko on ter se ske-
povedal tega hudega smrti-
griha. Te objube nemara
mogli nikdar izpolniti,
pač pa poštni rdečkar
je postal kosmat kristjan,
pa upam, da mi Loj-
bo isti tega preveč v zlo-
tako na svetu, Lojze bo

Kadite Lucky

DOBRO NAPOLNJENO CIGARETO

**Izbrane vrste tobaka
— in brez zrahljanih
koncev — napravljajo
Luckies, da rahlo gore**

Ta mlada deklica je ena iz male
armade nadzornikov. Njena
naloga je pregledovati Lucky
Strike — da zagotovo natančno
zadosti staležem, ki smo jih
postavili. Vsaka Lucky Strike,
ki jo odobri, ima polno težo, je
dobro napolnjena, okrogla in
čvrsta — brez zrahljanih koncev.
Nobena Lucky, ki jo pregleda,
ne gre mimo takega OK Zato
vsaka pojedina Lucky tako lahko
vleče — gori tako rahlo.

**VEDNO najfinejši tobak
VEDNO najfinejša izdelava
VEDNO Luckies ugažajo!**

"It's toasted"
ZA ZASČITO GRILA — ZA BOLJŠI OKUS

Louis Adamič

SMEH V DŽUNGLI

AVTIOBIOGRAFIJA AMERIŠKEGA PRISELJENCA
Poslovenil Stanko Leben

Peter Molek je živel v Forest Cityju, daleč nekje v Pennsylvaniji, skoro dve sto milj od Novega Yorka, kar se mi je zdelo ogromna razdalja. Tam je bil našel delo kot paznik pri nekem premogovniku. Zdaj pa zdaj se je oglašil s pismom, ki pa je bilo vedno zelo kratko. On mi ni mogel pomagati z ničemer.

Kar se tiče mojega razumevanja Amerike, sem bil skoro docela prepričan samemu sebi in le nase navezan. Moje znanje angleščine se je izboljšalo in s pomočjo malega slovensko-angleškega slovarja sem bral skoro sleherni redko minuto, ki sem si jo mogel pritrgeti od dela. Vendar nisem imel nobenega točno določenega načrta za "izobraževanje" samega sebe, marveč sem le enostavno skušal utešiti svojo naravno radovednost in se duševno prilagoditi Ameriki.

Nekega dne, zgodaj v letu 1915., sem kupil izvod starga "Metropolitan Magazina"; ko sem ga prelistaval, sem našel na članek o krvavih delavskih nemirih v Bayonu v državi New Jersey, o kateri sem toliko razumel, da ne more biti daleč od Novega Yorka. Izbruhnila je stavka, med katero so se policija in "puškarji" spoprijeli z delavstvom. Bilo je nekaj mrtvih in ranjenih. Članek se je vlekel čez več strani, zaradi česar sem rabil ure in ure, da sem ga prebral in razumel. Napisal ga je John Reed, ki je pozneje umrl in bil pokopan v Rusiji; s podobami ga je opremil Boardman Robinson.

Ob čitanju tega članka se mi je posvetilo, da sem trenutno razumel položaj v Bayonu, ki mi je bil nerazumljiv, ko sem istim dogodkom sledil v "Worldu", v bohuških novinah ali celo v socialističnem newyorškem "Callu". S pomočjo Robinsonovih risb sem to poročilo prebral skoraj tako, kakor da bi mi bil govoril sam Peter Molek ter mi razlagal nastali položaj, namesto da bi bil govoril samo na splošno kakor pred letom dni in pol v Blatu.

Nenadoma sem zagledal Ameriko kot resnično bojišče, kjer se bore strašne in divje sile. V odprti bitki streljajo na ljudi in jih pobijajo. In tedaj so se mi odprle oči, da sem začel razumevati, — sicer še ne popolnoma, toda začetek razumevanja je bil vendarle — dogodka, kakor tako imenovani Ludlow pokol v Coloradu leta 1913, pa atentate z dinamitom v Los Angelesu in drugod v letih neposredno pred mojim prihodom, o katerih sem bil bral poročila v različnih časopisih in revijah.

Nekaj časa zatem sva se nekega večera sprehajala z Angelo Zemlarjevo, ki sem jo imel še vedno zelo rad, po malem nasadu pod Osemdeseto cesto vzdolž ob East Riveru; tedaj sem ji zaupal, da bi rad dobil v roke "resnično knjigo."

"Kaj mislite z 'resnično knjigo'?" me je vprašala.

"No — pravo knjigo, ne samo kaj takega kakor 'Horatio Alger'," sem odgovoril. "Sicer sam še ne vem natanko, kakšna naj bi bila ta knjiga. Najbrže bi točno vedel šele takrat, ko bi jo prebral."

Ta najin pogovor se je pletel deloma v slovenščini, deloma v angleščini.

Angela mi je svetovala, naj grem pogledat v javno knjižnico, ki ima tu v bližini podružnico. Ponudila se je, da me spremi in z njeno pomočjo bom morda našel kaj primerne. Pri sebi je imela izkaznico za izposojanje knjig.

Spotoma v knjižnico sem se nenadoma domislil knjige, ki sem jo videl na klopi poleg Petra Molke, ko je doma v Blatu prvikrat spregovoril z menoj pred več kot petimi leti.

"Ali ste kdaj slišali o knjigi, ki ima naslov 'The Jungle'?" sem vprašal Angelo.

"The Jungle? Kdo pa jo je napisal?" je poizvedovala.

"Tega pa ne vem."

"Mislim, da nisem še nikoli slišala o njej," je dejala.

Deset minut nato sva že imela Uptono Sinclaira roman o klavnicah v Chicagu. Še isti večer sem ga začel čitati in sem ga končal naslednje jutro v nadzemski železnici "L", ko sem se peljal na delo. Knjiga je bila pisana preprosto in skrajno razumljivo, da sem razumel v njej skoro sleherno besedo.

Mlad sem bil, pravkar šestnajst let mi je bilo, in knjiga je naredila name globok vtis. To torej je Amerika! In nekaj dni sem globoko in ostro sovražil vso to deželo.

Sedmo poglavje

STEFAN RADIN (nadaljevanje)

I
Preden sem se nastanil pri Zemlarjevih, sem prva dva tedna svojega življenja v Ameriki prebil skoraj ves prosti čas v družbi Stefana Radina.

Ker sem bil Stefanov prijatelj, mi je Mrs. Schmidtova rade volje in z veseljem odstopila sobo v svojem prenapolnjenem nočišču. Stefan je bil njen ljubljenc; izmed vseh gostov ga je imela najrajši; radi pa so ga imeli tudi vsi drugi, ki so stanovali v hiši. Na redke čase, ko sva s Stefanom na večer ostala doma, je bila Mrs. Schmidtova srečna žena. "Vsi se smejejo in se prekrasno zabavajo, če je Stefan doma", mi je povedala po nemško. In srečna je bila tudi Matilda, njena hčerka. Pridružilo se nama je še nekaj stanovalcev in v sprejemnici doli v pritličju nas je Stefan kratkočasil s posnemanjem filmskih igralcev in ljudi, ki jih je srečaval v vsakdanjem življenju. Če nas je spravil v smeh, je bil sam najbolj srečen in vesel.

"Tako je pa že zabaven in smešen, da bi bil kar za oder!" je vzklikala Mrs. Schmidtova. Matilda pa je lomilo od smeha.

Vsak drugi ali tretji večer sva šla s Stefanom v kako majhno gledališče ali v kino. Enkrat ali dvakrat je vzel s seboj Matildo; bila je preprosto, zdravo dekle, ki je Stefana visoko cenila. Po predstavi sva nekaj ur hodila po Brooklynu; cesta se je vrstila za cesto, vse enake, vse na las podobne, z vedno istimi, škakljam podobnimi hišami, ki jim ni bilo ne konca ne kraja; vsa ta nepretrgana in siva enoličnost me je kmalu utrudila in legla name ko mora.

Stefan je bil videti nezmožen resnega, urejenega pogovora. Vprašanj, ki jim ni vedel odgovora, se je iznebil s smešno kretnjo. Zanimale so ga le stvari in dogodki, ki so se odigravali neposredno krog njega. V tem pogledu (in še v nekaterih drugih) je bil že, kakor sem spoznal pozneje, tipičen Američan. Opozornost in individualist je vedno in povsod stremel le za tem, da "uspe", da se prerije, prebije, in potem vedno dalje, vedno dalje, ne da bi sam točno vedel, kaj prav za prav hoče in kje mu je cilj.

(Dalje prihodnjik.)

To je korporativna država!

(Iz koncentracijskega taborišča Oranienburg.)

Fašizem in Vatikan propagirata neko korporativno državo. Oba imata že dolgo priliko, da bi v praksi pokazala vsaj osnovne oblike te korporativne družbe. V Italiji je vsa korporativnost v tem, da morajo biti delavci člani fašistovskih sindikatov. V Nemčiji ni od korporacije ureničnega nič drugega kakor koncentracijska taborišča za vse, ki ne trobijo v hitlerjevski rog. Da bo vsakdo videl, kakšno je življenje v "etični, korporativni državi", podajamo skrajšano poročilo, ki je izšlo v nemškem tedniku "Das neue Tagebuch" v Parizu.

Koncentracijsko taborišče Oranienburg

ni baš najslabše med koncentracijskimi taborišči Nemčije. V Sonnenburgu, v Kislau, na Henbergu in drugod, zlasti v Dachau so še mnogo strašnejše razmere. Mogoče učinkuje bližina Berlina, da velja to taborišče za bolj "človeško" jetnišnico "tretje države". Kaj pomeni po novih nemških pojmi "človečansko", kaže naslednje poročilo.

To poročilo izvira od popolnoma zanesljivega človeka, ki se je seznanil s oranienburškimi taboriščem po večtedenskem bivanju v njem. Vsakdo bo takoj opazil, kako dobro ga pozna.

Taborišče leži na zemljišču pred leti ustanovljene tovarne "Schering-Kahlbaum-Werke". Iz propadlega oddelka za stroje — štirih obokanih prostorov, ki so zvezani med seboj po stranskem hodniku, so nastala prenočišča internirancev. Spe na slami, ki je nastana po kamenitih tleh. Skozi preluknjano streho kaplja deževnica na slamo, ki se redko menja: jetniki spet na gnilo slamo.

Blizu te bivše tovarniške dvorane je štirinadstropno upravno poslopje; tu so stanovanja S. A. straže, uradni prostori in "zasiševalna soba" taborskega komandanta.

Veliko dvorišče in nekaj travnik, okrog in okrog ograjen z bodečo žico, obdajata obe poslopji. V svobodo vodijo le velika dvojna vrata — znotraj in zunaj stoje S. A. straže, oborožene s puškami. Ponoči razmeste straže še v "spalnici" in na strelji, reflektorji osvetljujejo vse poslopje, da se vidi kot podnevi. Nemogoče je že samo misliti na pobeg. Če so koga v Oranienburgu "ustrelili na begu", so ga le umorili.

Na zadnji dvoriščni fronti so v določenih razdaljah nekatere "telovadne priprave": drog, eccaladski stena, grič peska in jarek — 5 m širok in 7 m globok rov, poln umazanije; preplezati ga je treba na tankem, spolzkem deblu. Če se kak fant od S. A. straže dolgočas, komandira nekaj internirancev k "telovadbi". Pred vsako zapreko se postavijo S. A. čuvaji, ki pomagajo z udar-

ci in brcami, če kak jetnik ne pride čez po vseh predpisih.

Del dvorišča, 330 čtv. m je znamenovan z zastavicami. Ta "izolirani" prostor je za judovske jetnike, ki jim je taborni komandant pod kaznijo prepovedal, da bi govorili s kakim krščanskim človekom.

Blizu latrine, ki je običajno vsak dan nad 500 ljudi, so takozvani "bunkerji" — kazenske celice koncentracijskega taborišča. To so prejšnja stranišča, ki so jih preuredili za novi namen. So 1½ čtv. m veliki, popolnoma temni. Jetnike, ki zagreše "upornost" ali kak drug delikt, obsodi taborni komandant na dneve in tedne "bunkerja". Posamezne jetnike so za 14 dni skupaj zaprli v te bunkerje — 14 dni v strašno smrdečih celicah, brez luči, človek se ne more niti stegniti, samo ko mu dajo jesti, ga spuste za nekaj minut na zrak. Poslanca Heilmanna, bivšega voditelja socialdemokratskega poslankega kluba na Pruskem, so takoj, ko so ga pripeljali v Oranienburg, zaprli v tak bunker in proti koncu avgusta so ga še vedno trpili. Heilmanna so tudi sicer na najstrašnejši način mučili. Tajna policija ga je poslala v Oranienburg istočasno z bivšimi voditelji berlinskega radia. Komaj so zapustili taborišče, uradniki s časopisnimi fotografi in žurnalisti, ki so obiskali taborišče ob sprejemu treh prominentnih jetnikov, so brž odvedli Heilmanna na "zasiševanje" v upravno poslopje. Njegove bolesterne krike in njegovo vpitje od bolečin

smo čuli po vsem dvorišču. Čez eno uro sta ga dva S. A. privlekla dol — obraz je bil ves oblit s krvjo, oči se ni videlo od zatečenosti, ki so jo povzročili udarci; mož ni mogel več stati pokoncu. V takem stanju so socialdemokratskega poslanca zaprli v "bunker". Pri "zasiševanju" Heilmanna je bila navzoča posebna komisija iz Berlina s SS-komandantom Dalnegom na čelu. Prisostvovali so "Sturmabführer" Krüger, "Sturmabführer" Nessens, "SA-Scharführer" Ziegelsch, in Szameit, nadalje dva "Obersturmführerja" SS-standarta 6 in pet mož od "SA-Sturma" 33.

Jetniki

Do 1. junija je bilo v Oranienburgu le okrog 170 jetnikov. Potem je skoro vsak dan prihajal nov naraščaj tako, da je v avgustu narastlo število internirancev na 2.400. Večinoma so delavci iz Berlina in okolice, deloma tudi iz Mecklenburga in Anhalta. Povod za internacijo je skoraj pri vseh samo prejšnja pripadnost socialdemokratski ali komunistični organizaciji. Mnogo delavcev se ima zahvaliti za internacijo denunciacijam bivšega komunista Beckmanna — edinega jetnika izmed 2.400, ki se je v koncentracijskem taborišču "spreobrnil" in ki obtežuje svoje bivše sodruga, kolikor jih le more. Tega Beckmanna kažejo žurnalistom kot dokaz, da je mnogo jetnikov z ravnanjem in prehrano tako zadovoljnih, da niti ne marajo več zapustiti koncentracijskega taborišča in da prostovoljno ostanejo v Oranienburgu. V resnici se boji ta Beckmann iti pred vrata taborišča, da ne bi dajal odgovora pred svoji in prijatelji svojih žrtev. Za plačilo njegovega izdajstva je taborna komanda tega edinega "preobrnenega" jetnika kot kandidat SA uvrstila med čuvarje taborišča. Drugi delavci se drže v taborišču naravnost junjsko.

Poleg navadnih delavcev, ki so jih samovoljno in slučajno pograbil iz srede milijonov marksističnih pristašev, je internirana v Oranienburgu cela vrsta državno-zbornskih in deželnozborskih poslancev. Med najstarejše jetnike spada socialdemokratski poslanec Gerhart Seeger. Razven teh je v Oranienburgu mnogo akademskih poklicev, med njimi odvnetnik Ludwig Levy iz Potsdama, prejšnji vodje berlinskega radia, direktor Magnus, intendant Flesch, režiser Braun i. dr. Akademiki morajo opravljati najtežja dela.

K jetnikom spadajo tudi štirje "SA-Oberführerji" iz Münchena, ki so jih internirali radi "nepokorščine proti Hitlerju". S temi ravnaajo lepše, imajo svoje sobe v upravnem poslopju, dobivajo hrano iz gostilne in ne pridejo v dotiko z drugimi jetniki.

Razdelitev dneva

Ob polšestih zjutraj da signal s trobento komando, da vsi vstanejo. Umivanje. Ob šestih se začne ura telovadbe. Ob sedmih zjutrek: skodelica slabe kave in kos kruha.

Ob polosmih nastop k razdelitvi dela. Nekaj jetnikov mora očistiti čevlje in škornje za SA-straže, drugi morajo pospraviti sobe in pomiti posodo. SA nastopi ob poldesetih k apelu: do tlej se morajo vse njihove stvari svetiti. Nekaj mož mora streči interniranim Sturmabführerjem, drugi lupijo krompir. Druga skupina mora puliti travo izmed kamenja na dvorišču, čistiti latrino, prenašati opeko za napravo nove latrine. Drugih možnosti za zaposlitev ni. Jetniki, ki niso komandirani na delo, smejo čakati na travniku, dokler jih SA ne pokliče k telovadbi. Poleg orodne telovadbe, ki sem jo že omenil, sta še dve vrsti telesnih vaj, ki so običajne v Oranienburgu. Ena je stoja v pozoru. Jetniki morajo stati v pozoru eno, dve, do tri ure. Kdor se kaj premakne, dobi zausneco ali brco. Drugo vrsto telesnih vaj je uvedel "Sturmabführer" Pege, ki je prišel 1. junija kot drugi komandant v Oranienburg. Ta Pege ukaže jetnikom, da v oddelkih nastopijo k "počepom" v štirih časih, vsak glj traja natančno dve minuti, tako da traja vsak počep osem minut. To trpi večih po dve uri. Kdor ne izvaja brezhibno vaje ali ne vzdrži, dobi zausnice in brce.

Ob dvanajstih je kosilo — menjaje grahova in lečna juha,

—Federated Pictures.

Velebankir J. P. Morgan, car ameriških financ, ki se ne strinja z novim bančnim zakonom.

pomešana s krompirjem. Mesa ni nikdar.

Ponoči vodijo posamezne jetnike k zaslišanju. "Zaslišanje" pomeni v Oranienburgu mučenje. Vsak jetnik se vrača od "zaslišanja" pretolčen in razbolen na gnilo slamo.

Človek mora imeti v sebi mnogo življenjske sile, da prestane nekaj tednov in mesecev oranienburškega koncentracijskega taborišča. Mnogi ne prenesejo niti "šal" svojih straž. V noči na 5. avgust je izkrmavel mlad človek po imenu Erich Koh, ki si je z iglo odprl žile: nekaj SA-stražarjev mu je grozilo, da ga bodo drugi dan sterilizirali. Pred njim se je v "bunkerju" obesil za svoje naramnice 22-letni delavec Walter Klausch iz Potsdama. Od tedaj vzamejo naramnice vsakemu, ki ga obsodijo na "bunker", kajti v Oranienburgu so "človečanski".

Potopljen celina

Lemurija — Atlantida? — Zibel naše kulture

Znani angleški raziskovalec prof. Stanley Gardiner je poročal te dni o uspehih znanstvene ekspedicije, ki je v Indijskem oceanu iskala pred 15.000 leti potopljeno celino.

Ta celina med otokama Madagaskarjem in Cejlonom je morala biti tudi zelo velika in celo stari Grki so vedeli nekaj o njej, čeprav je izginila v globočino morja že davno pred nastankom njih civilizacije. Njihove pripovedke in legende jo imenujejo Lemurijo. Tudi znanstvene pomisli kažejo na nje nekdanji obstoj. Neštevilni otoki od zapadnih afriških bregov do Indije imajo enako živalstvo in rastlinstvo, merjenja morskih tal pa govore, da so ti otoki in otočki

vrhovi potopljene celine, večja od današnje Avstralije. Potopila se je v morje prekeči.

Ta celina, Lemurija, kako imenuje tudi prof. Gardiner, imela po vsaj priliki tropske nebeje in rodovitna tla. Njeno bivalstvo je moralo živeti redno ugodnih življenjskih ličinah na visoki kulturni nji. Gardiner celo domneva, da je tu tekla pred 15.000 let bel indske, egiptške, grške in temtakem tudi današnje eške kulture. Po katerih pot je razširjala ta pravadna kultura pa nam, žal, ni znano.

Vzroki, ki so pogubili rijo, nam tudi niso znani, vo pa se je pogubilo v milijonov ljudi. Gardiner dva, da je Lemurija isto morda s skrivnostno deželatlantido, ki je izginila v čino morja sredi enega na jih potresov človeške prazvine.

To poročilo prof. Gardinervzbudilo seveda največjo nrost angleških znanstvenih gov in javnosti. Londonskaleva zemljepisna družba pred letošnjo zimo odposla Indijski ocean posebno ekspjo, ki bo z najmodernejšiparaturami preiskala domnlemurska tla. Po možnosti bodo tudi kinematografskizključeno, da bomo končstoletnih naporih zvedeli o bajni deželi Atlantidi.

VREDNOST ENAKOST

Mogoče v nobenem drugdelku v splošni rabi v tej ni enakost tako potrebna v cigaretah. Natančni strogo zahtevajo, da so n garetne enake vrste in mil za dnevom.

Da se izpopolni to vpra izdelovalci Lucky Strike o tovar uporabijo vsa sredstapajžno pri izdelavi Luckies šestdeset skoro enakih i mentov je v poslugi, da se tovi vsaka Lucky Strike o ta popolnoma enakim kot druga Lucky Strike c. Na splošno, vam ni mogoloti Lucky ene od drug vsaka stopinja v izdelavies je stopinja v enakosti.

Najboljši pridelek tobak ali več sezon gre v rabo delovanju vaših Luckies vam jamči enakost v toba izdelovalnem procesu, i delavci, moderna spopoln strojev in vzorna pažnja skušnaja so tudi namenjenstvu enakosti.

In še več, 86 odstotkov kove rastline je zavržene delovanju Luckies, ker l boljše osrčno listje se ralsrednji srčni listi so povrja izbrani iz najfinjšebaka "smetana pridelek". Končno, vsaki Lucky v vam polno zaviti iz dozas kvašenega izbranega t. Ali je čudno potem, če so ies vedno tako mili, gljprijazni.

Naročite Mladinski najboljši mesečnik z vensko mladino!

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča d

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAN S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne Cene zmerno, unijsko delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTER

2657-59 St. Lawrence Avenue

Chicago, Ill.

Tam se dobe na dalje tudi vsa ustrezna pojasnila